

بررسی آلودگی‌های انگلی (کرمی و خارجی) جوندگان شهرستان مشکین‌شهر و اهمیت بهداشتی آنها

دکتر مهدی محبعلی* دکتر حمید رضایی* دکتر علی فرهنگ* اصغر کنعانی‌نوتاش*

خلاصه:

این مطالعه به منظور تعیین فون انگلی (کرم‌ها و انگل‌های خارجی) جوندگان شهرستان مشکین‌شهر با همکاری ایستگاه تحقیقات پزشکی و بهداشتی آن شهرستان انجام گرفته است. طی این بررسی که از شهریور ماه ۱۳۷۳ تا آبان ماه ۱۳۷۴ انجام شده است مجموعاً ۱۳۲ جونده از چهار جنس و گونه مختلف شامل مریونس پرسیکوس، کرایستولوس میگراتوریوس، موس موس کولوس و آلاکتاگالاتر از مناطق مختلف شهرستان مشکین‌شهر به‌طور زنده صید شده و مورد مطالعه قرار گرفتند. از ۱۳۲ جونده صیدشده ۱۱۶ عدد آنها را مریونس پرسیکوس (۸۷/۸ درصد) تشکیل می‌دادند. این گونه غالب جوندگان از نظر انگل‌های کرمی و خارجی مورد بررسی قرار گرفتند که ۳۲/۷ درصد آنها به هایمنولپیس دیمینوتا، ۷/۷ درصد به هایمنولپیس نانا واریته فراترنا، ۷/۷ درصد به تتراتیرید پوم، ۲۹/۳ درصد به تریکورپس مورپس، ۰/۸۶ درصد به سیفاسیا، ۱/۷ درصد به تخم کاپیلاریا هیپاتیکا و ۳۱/۸ درصد به مونیلی فورمیس مونیلی فورمیس آلوده بودند. مطالعات انجام شده پیرامون آلودگی مریونس پرسیکوس‌های صید شده به انواع انگل‌های خارجی نشان می‌دهند که ۹۳ درصد آنها به گزنوپسیلاژربیلی، ۸۹/۶ درصد به گزنوپسیلانوتلی، ۵/۱ درصد به نروپسیلافسیاتوس، ۱/۷ درصد به استنوپونیا تری پکتیناتا، ۹۹ درصد به اورنیتونیوسوس با کوتی، ۰/۸۶ درصد به تریکوسیوس رومبوتسی و ۰/۸۶ درصد به همافیزالیس آلوده بودند.

واژه‌های کلیدی: انگل‌های کرمی، انگل‌های خارجی، جوندگان

مقدمه:

(زوج سمان و فرد سمان) به‌عمل آمده است (۱، ۲، ۳ و ۴). در مورد آلودگی‌های انگلی گوشتخواران ایران نیز بایستی اشاره نمود تا زمان حاضر بیش از ۴۰ بررسی و مطالعه نسبتاً جامع در ایران انجام شده است، در حالیکه تعداد بررسی‌های مکتوب و منتشر شده پیرامون انگل‌های جوندگان ایران فقط ۱۲ مورد بوده است که البته اکثر آنها کاملاً اختصاصی بوده و تنها

علیرغم گسترش و فراوانی قابل توجه جوندگان در شرایط مختلف آب و هوایی ایران و اهمیت فراوانی که این قبیل حیوانات از نظر بهداشتی دارند، در مقایسه با سایر پستانداران ایران کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. تاکنون بررسی‌های نسبتاً وسیعی توسط محققین کشورمان بر روی انگل‌های چهارپایان اهلی

بیماری‌ها در انسان خواهیم شد. لذا بررسی روی جوندگان از دیدگاه انگل‌شناسی به دلیل جمعیت فوق‌العاده بالای آنها، پراکندگی وسیع آنها در اقلیم‌های مختلف آب و هوایی و ارتباط عمیق و نزدیک بسیاری از گونه‌ها با انسان و سایر حیوانات از اهمیت خاصی برخوردار است.

انگلی خاص و یا جنبه‌های به‌خصوص انگل‌شناسی را مورد توجه قرار داده‌اند.

مطالعات مختلف نشان می‌دهند بیش از ۱۲ بیماری باکتریایی، ۱۱ بیماری ویروسی و ۱۳ بیماری انگلی از جوندگان به انسان قابل انتقال می‌باشند (۵ و ۶) که با شناخت زیست‌شناسی، بوم‌شناسی و رابطه این اجرام با میزبانانشان قادر به کنترل بهتر این قبیل

منابع :

- ۱ - ارفع، ف. کرم‌شناسی پزشکی، جلد اول، انتشارات دانش‌پژوه، صفحه: ۱۱۵-۱۴۲، (۱۳۶۶).
- ۲ - ارفع، ف. کرم‌شناسی پزشکی، جلد دوم، انتشارات دانش‌پژوه، صفحه: ۹۵-۱۷۵، (۱۳۶۶).
- ۳ - اسلامی، ع. کرم‌شناسی دامپزشکی، جلد اول، ترماتودها، انتشارات دانشگاه تهران، صفحه: ۲۰۳-۲۰۶، (۱۳۷۰).
- ۴ - اسلامی، ع. کرم‌شناسی دامپزشکی، جلد دوم، سستودها، انتشارات دانشگاه تهران، صفحه: ۷۹-۱۸۳، (۱۳۷۰).
- ۵ - راک، ه. بعضی از کرم‌ها و بندپایان انگلی موش خانگی، نامه دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، دوره ۲۹، شماره ۱۴، صفحه: ۲۰-۲۵، (۱۳۵۲).
- ۶ - ندیم، ا. جوندگان، روش‌های مطالعه بیماریهای منتقله و طوق مبارزه، نشریه شماره ۱۵۴۳ دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، (۱۳۴۴).

A survey on parasitic fauna (Helminths and Ectoparasites) of the rodents in Meshkinshahr district, north west Iran

Mohebali, M.*   Rezai, H.*   Farahnak, A.*   Kanani Nootash, A.*

Summary :

The purpose of this survey which has been conducted from summer 1994 to Autumn 1995, was to identify the parasitic fauna of rodents in Meshkinshahr, Iran. 132 small mammals were collected by live traps in arid region of the area under study and the following species were found *Meriones persicus*, *Cricetulus migratorius*, *Mus musculus* and *Alactaga elater*. 116 (87.8%) of collected rodents were *Meriones persicus* that six genus of helminths were identified as follows. *Hymenolepis diminuta* (32.7%), *Hymenolepis nana* var. *fraterna* (7.7%), *Tetratyridium* (7.7%), *Trichuris muris* (29.3%), *Siphacia* (0.86%), eggs of *Capillaria hepatica* (1.7%) and *Moniliformis moniliformis* (31.8%). Seven genus of ectoparasites were identified as follows : *Xenopsylla gerbilli* (93%), *Xenopsylla nuttalli* (89.6%), *Nosopsylla fasciatus* (5.1%), *Stenoponia tripectinata* (1.7%), *Ornityssus bacoti* (99%), *Trichoecius rombousi* (0.86%) and *Haemaphysalis sp* (0.86%).

Key words : Parasitic helminths, Ectoparasites, Rodents